

1 חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981

פרק א': הוראות לכל סוגי הביטוח

סימן א': חוזה הביטוח

1. מהותו של חוזה ביטוח

חוזה ביטוח הוא חוזה בין מבטח לבין מבוטח המחייב את המבטח, תמורת דמי ביטוח, לשלם, בקרות מקרה הביטוח, תגמולי ביטוח למוטב.

2. פוליסה

(תיקונים: התשמ"ד, התשע"ו)

(א) נכרת חוזה ביטוח, על המבטח למסור למבוטח מסמך חתום בידי המבטח המפרט את זכויות הצדדים וחויביהם (להלן - פוליסה), זולת אם נהוג באותו סוג ביטוח שלא להוציא פוליסה.

(ב) כל עוד לא נמסרה הפוליסה לידי המבוטח יראו כמוסכמים בין הצדדים את התנאים הנהוגים באותו סוג ביטוח אצל אותו מבטח, כפי שהוגשו לממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון כמשמעותו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 ((להלן - הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון)), לפי סעיף 16 לחוק האמור, או כפי שהוגשו או שהותרו, לפי הענין, לפי סעיף 40 לחוק האמור, זולת אם הוסכם בין הצדדים על סטיה מאותם תנאים.

3. חובה להבליט הגבלות

תנאי או סייג לחבות המבטח או להיקפה יפורטו בפוליסה בסמוך לנושא שהם נוגעים לו, או יציינו בה בהבלטה מיוחדת; תנאי או סייג שלא נתקיימה בהם הוראה זו, אין המבטח זכאי להסתמך עליהם.

4. מצורפות לפוליסה

נזכרה בחוזה תשובה שהשיב המבוטח בכתב לשאלה שהציג לו המבטח, יצורף לפוליסה העתק מהתשובה; תשובה שהעתקה לא צורף לפוליסה, אין המבטח זכאי להסתמך עליה.

5. מתן העתקים

המבטח חייב למסור למבוטח ולמוטב, לפי דרישתו של המבוטח ועל חשבונו, העתקים מן הפוליסה ומן המצורפות אליה.

6. חובת גילוי

(א) הציג המבטח למבוטח לפני כריתת החוזה, אם בטופס של הצעת ביטוח ואם בדרך אחרת שבכתב, שאלה בענין שיש בו כדי להשפיע על נכונותו של מבטח סביר לכרות את החוזה בכלל או לכרותו בתנאים שבו (להלן - ענין מהותי), על המבוטח להשיב עליה בכתב תשובה מלאה וכנה.

(ב) שאלה גורפת הכורכת ענינים שונים, ללא אבחנה ביניהם, אינה מחייבת תשובה כאמור אלא אם היתה סבירה בעת כריתת החוזה.

(ג) הסתרה בכוונת מרמה מצד המבוטח של ענין שהוא ידע כי הוא ענין מהותי, דינה כדין מתן תשובה שאינה מלאה וכנה.

7. תוצאות שלא-גילוי

(א) ניתנה לשאלה בענין מהותי תשובה שלא היתה מלאה וכנה, רשאי המבטח, תוך שלושים ימים מהיום שנודע לו על כך וכל עוד לא קרה מקרה הביטוח, לבטל את החוזה בהודעה בכתב למבוטח.

(ב) ביטל המבטח את החוזה מכוח סעיף זה, זכאי המבוטח להחזר דמי הביטוח ששילם בעד התקופה שלאחר הביטול, בניכוי הוצאות המבטח, זולת אם פעל המבוטח בכוונת מרמה.

(ג) קרה מקרה הביטוח לפני שנתבטל החוזה מכוח סעיף זה, אין המבטח חייב אלא בתגמולי ביטוח מופחתיים בשיעור יחסי, שהוא כיחס שבין דמי הביטוח שהיו משתלמים כמקובל אצלו לפי המצב לאמיתו לבין דמי הביטוח המוסכמים, והוא פטור כליל בכל אחת מאלה:

(1) התשובה ניתנה בכוונת מרמה;

(2) מבטח סביר לא היה מתקשר באותו חוזה, אף בדמי ביטוח מרובים יותר, אילו ידע את המצב לאמיתו; במקרה זה זכאי המבוטח להחזר דמי הביטוח ששילם בעד התקופה שלאחר קרות מקרה הביטוח, בניכוי הוצאות המבטח.

8. שלילת תרופות

המבטח אינו זכאי לתרופות האמורות בסעיף 7 בכל אחת מאלה, אלא אם התשובה שלא היתה מלאה וכנה ניתנה בכוונת מרמה:

(1) הוא ידע או היה עליו לדעת את המצב לאמיתו בשעת כריתת החוזה או שהוא גרם לכך שהתשובה לא היתה מלאה וכנה;

(2) העובדה שעליה ניתנה תשובה שלא היתה מלאה וכנה חדלה להתקיים לפני שקרה מקרה הביטוח, או שלא השפיעה על מקרהו, על חבות המבטח או על היקפה.

9. תקופת הביטוח

(א) באין הסכם אחר מתחילה תקופת הביטוח עם כריתת החוזה והיא מסתיימת בחצות הלילה שבסוף יומה האחרון.

(ב) הוסכם על תקופת הביטוח והציע המבוטח למבטח בכתב, לא יאוחר מ-30 ימים לפני תום התקופה, להאריך את הביטוח לתקופה שנקב בהצעתו, רואים את המבטח כמסכים להארכה אם לא הודיע למבוטח בכתב, תוך 15 ימים ממוסירת ההצעה, על סירובו.

(ג) הותנה שבתום התקופה המוסכמת יוארך הביטוח מאליו - יוארך הביטוח מדי פעם לתקופה שאורכה זהה לזה של תקופת הביטוח המוסכמת.

(ד) לא הוסכם על תקופת הביטוח, רשאי כל צד לבטלו בכל עת בהודעה בכתב לצד השני; המבוטח זכאי להחזר דמי הביטוח ששילם בעד התקופה שלאחר ביטול הביטוח.

10. ביטול החוזה

סימן ב': המוטב

(תיקון התשע"ב)

(א) הודיע המבוטח על ביטול החוזה על פי תנאיו או על פי חוק זה, מתבטל החוזה כעבור 15 ימים מהיום שבו נמסרה הודעת הביטול למבוטח.

(ב) הודיע המבוטח על ביטול החוזה על פי תנאיו או על פי חוק זה, מתבטל החוזה כעבור שלושה ימים מהיום שבו נמסרה הודעת הביטול למבוטח.

11. מיהו מוטב

(א) המבוטח הוא גם המוטב אם לא נקבע מוטב זולתו.

(ב) קביעת מוטב תהיה בדרך המאפשרת זיהוי.

(ג) כל עוד לא קרה מקרה הביטוח רשאי המבוטח, בהודעה בכתב למבטח, לקבוע מוטב זולתו, ורשאי הוא לבטל את הקביעה ולקבוע מוטב אחר; אולם הקביעה תהיה בלתי חוזרת אם נקבע כך בחוזה או בהודעה בכתב מאת המבוטח למבטח.

(ד) קביעת המוטב יכול שתהיה לגבי חלק בלבד מתגמולי הביטוח.

12. מעמד המוטב

(א) נקבע מוטב שאינו המבוטח, תהיה הזכות לתגמולי הביטוח למוטב; אין בהוראה זו כדי לגרוע מזכותו של המבוטח לתבוע מן המבטח לשלם את תגמולי הביטוח למוטב.

(ב) טענה שהמבטח יכול לטעון כלפי המבוטח תעמוד לו גם כלפי המוטב, והוא רשאי לקזז מתגמולי הביטוח דמי ביטוח המגיעים לו לפי אותו חוזה.

13. זכויות המבוטח והמוטב

סימן ג': דמי הביטוח

(א) קביעת מוטב שאינו המבוטח, אין בה כדי למנוע מן המבוטח להעביר או לשעבד את זכויותיו על פי החוזה, או כדי למנוע מנושי המבוטח לעקל זכויות אלה, והכל כל עוד לא קרה מקרה הביטוח; אולם אם היתה קביעת המוטב בלתי חוזרת, יהיו העברה ושעבוד של זכויות המבוטח טעונים הסכמת המוטב בכתב, ונושי המבוטח אינם רשאים לעקל זכויות אלה.

(ב) זכותו של המוטב אינה ניתנת להעברה, לשעבוד או לעיקול כל עוד לא קרה מקרה הביטוח, אלא אם היתה קביעת המוטב בלתי חוזרת.

סימן ג': דמי הביטוח

14. המועד לתשלום

(א) דמי הביטוח ישולמו עם כריתת החוזה או תוך זמן סביר לאחר מכן, ואם נקבעו לתקופות קצובות - בראשית כל תקופה.

(ב) היה הביטוח למספר שנים ודמי הביטוח נקבעו בסכום כולל, ישולמו בשיעורים שנתיים שווים בראשית כל שנת ביטוח.

15. פיגור בתשלום

סימן ד': שינויים בסיכון

(א) לא שולמו דמי הביטוח או חלק מהם במועדם ולא שולמו גם תוך 15 ימים לאחר שהמבטח דרש מן המבוטח בכתב לשלם, רשאי המבטח להודיע למבוטח בכתב כי החוזה יתבטל כעבור 21 ימים נוספים אם הסכום שבפיגור לא יסולק לפני כן.

(ב) נקבע מוטב שאינו המבוטח והקביעה היתה בלתי חוזרת, אין המבטח רשאי לבטל את החוזה אלא אם הודיע על הפיגור למוטב בכתב והמוטב לא סילק את הסכום שבפיגור תוך 15 ימים מהיום שנמסרה לו ההודעה.

סימן ד': שינויים בסיכון

16. סיכון שנתבטל

(א) חוזה ביטוח לכיסוי של סיכון שבעת כריתת החוזה כבר חלף או למקרה ביטוח שבאותה עת כבר קרה - בטל.
(ב) נעשה מקרה הביטוח בלתי אפשרי אחר כריתת החוזה, מתבטל החוזה מאליו והמבוטח זכאי להחזר דמי הביטוח ששילם בעד התקופה שלאחר הביטול.

17. חובת הודעה על החמרת הסיכון

(א) נודע למבוטח שחל שינוי מהותי, עליו להודיע על כך מיד למבטח בכתב.
(ב) לענין סימן זה, "שינוי מהותי" - כל אחד מאלה:
(1) שנוי בענין מהותי ששאלה עליו הוצגה למבוטח לפני כריתת החוזה ושחל אחרי שניתנה תשובה לאותה שאלה;
(2) שינוי שחל אחרי מסירת הפוליסה למבוטח, בנושא שצויין בה במפורש כענין מהותי;
(3) דבר המגלה שתשובה לשאלה בענין מהותי היתה לא נכונה ויש בכך כדי להחמיר את סיכון המבטח החמרה של ממש.

18. תוצאות של החמרת הסיכון

(א) תוך 30 ימים מהיום שנמסרה למבטח הודעה על שינוי מהותי או מהיום שנודע לו עליו בדרך אחרת, לפי המוקדם יותר, וכל עוד לא קרה מקרה הביטוח, רשאי המבטח לבטל את החוזה בהודעה בכתב למבוטח.
(ב) ביטל המבטח את החוזה מכוח סעיף זה, זכאי המבוטח להחזר דמי הביטוח ששילם בעד התקופה שלאחר הביטול, זולת אם פעל המבוטח בכוונת מרמה; לא ביטל המבטח את החוזה, רואים אותו כמסכים להמשך קיומו על אף השינוי.
(ג) קרה מקרה הביטוח לפני שנתבטל החוזה מכוח סעיף זה, אין המבטח חייב אלא בתגמולי ביטוח מופחתים בשיעור יחסי, שהוא כיחס שבין דמי הביטוח שהיו משתלמים לפי המקובל אצלו במצב שלאחר השינוי לבין דמי הביטוח המוסכמים, והוא פטור כליל בכל אחת מאלה:
(1) לא ניתנה הודעה לפי סעיף 17, והדבר נעשה בכוונת מרמה;
(2) מבטח סביר לא היה מתקשר באותו חוזה, אף בדמי ביטוח מרובים יותר, אילו ידע שתמצב הוא כפי שהוא לאחר השינוי; במקרה זה זכאי המבוטח להחזר דמי הביטוח ששילם בעד התקופה שלאחר השינוי.

19. שלילת תרופות

המבטח אינו זכאי לתרופות האמורות בסעיף 18 בכל אחת מאלה:
(1) השינוי חדל להתקיים לפני שקרה מקרה הביטוח או שלא השפיע על קרותו או על חבות המבטח או היקפה;
(2) השינוי היה תוצאה של אמצעי שננקט על דעת המבטח;
(3) השינוי היה תוצאה של אמצעי שננקט לשם מניעת נזק חמור לגוף או לרכוש, ובלבד שהמבוטח הודיע למבטח בכתב על נקיטת האמצעי מיד לאחר שנקט אותו או שנודע לו עליו.

20. הפחתת הסיכון

נקבעו דמי הביטוח לאור נסיבות שהחמירו את סיכון המבטח, ולאחר קביעתם חדלו אותן נסיבות להתקיים או להשפיע על סיכון המבטח, זכאי המבוטח להפחתת דמי הביטוח, למעט הוצאות המבטח, בעד התקופה שלאחר שהודיע למבטח על השינוי, ולהעמדתם על מה שהיה משתלם לפי המקובל אצל המבטח בשעת קביעת דמי הביטוח בהעדר אותן נסיבות.

21. אמצעים להקלת הסיכון

סימן ה': תגמולי הביטוח

הותנה שעל המבוטח או על המוטב לנקוט אמצעי להקלת סיכנו של המבטח הקלה מהותית ואותו אמצעי לא ננקט תוך הזמן שנקבע לכך, יחולו הוראות סעיפים 18 ו-19, בשינויים המחוייבים.

סימן ה': תגמולי הביטוח

22. הודעה על קרות מקרה הביטוח

קרה מקרה הביטוח, על המבוטח להודיע על כך למבטח מיד לאחר שנודע לו, ועל המוטב להודיע למבטח, מיד לאחר שנודע לו, על קרות המקרה ועל זכותו לתגמולי הביטוח; מתן הודעה מאת אחד מאלה משחרר את השני מחובתו.

23. בירור חבותו של המבטח

(א) משנמסרו למבטח הודעה על קרות מקרה הביטוח ותביעה בכתב לתשלום תגמולי הביטוח, על המבטח לעשות מיד את הדרוש לבירור חבותו.

(ב) על המבוטח או על המוטב, לפי הענין, למסור למבטח, תוך זמן סביר לאחר שנדרש לכך, את המידע והמסמכים הדרושים לבירור החבות, ואם אינם ברשותו, עליו לעזור למבטח, ככל שיוכל, להשיגם.

24. הכשלה של בירור החבות

(א) לא קויימה חובה לפי סעיף 22 או לפי סעיף 23(ב) במועדה, וקיומה היה מאפשר למבטח להקטין חבותו, אין הוא חייב בתגמולי הביטוח אלא במידה שהיה חייב בהם אילו קויימה החובה; הוראה זו לא תחול בכל אחת מאלה:

(1) החובה לא קויימה או קויימה באיחור מסיבות מוצדקות;

(2) אי קיומה או איחורה לא מנע מן המבטח את בירור חבותו ולא הכביד על הבירור.

(ב) עשה המבוטח או המוטב במתכוון דבר שהיה בו כדי למנוע מן המבטח את בירור חבותו או להכביד עליו, אין המבטח חייב בתגמולי ביטוח אלא במידה שהיה חייב בהם אילו לא נעשה אותו דבר.

25. מרמה בתביעת תגמולים

הופרה חובה לפי סעיף 22 או לפי סעיף 23(ב), או שנעשה דבר כאמור בסעיף 24(ב), או שהמבוטח או המוטב מסרו למבטח עובדות כוזבות, או שהעלימו ממנו עובדות בנוגע למקרה הביטוח או בנוגע לחבות המבטח, והדבר נעשה בכוונת מרמה - פטור המבטח מחבותו.

26. מקרה שנגרם בכוונה

נגרם מקרה הביטוח בידי המבוטח או בידי המוטב במתכוון, פטור המבטח מחבותו.

27. המועד לתשלום תגמולי הביטוח

תגמולי הביטוח ישולמו תוך 30 ימים מהיום שהיו בידי המבטח המידע והמסמכים הדרושים לבירור חבותו, אולם תגמולי ביטוח שאינם שניים במחלוקת בתום לב ישולמו תוך 30 ימים מהיום שנמסרה למבטח תביעה לפי סעיף 23(א), והם ניתנים לתביעה בנפרד מיתר התגמולים.

27א.

אופן תשלום תגמולי הביטוח

2

(תיקון התש"ף)

תגמולי הביטוח ישולמו באמצעות העברה בנקאית, אלא אם כן בחר המבוטח או המוטב, לפי הענין, לקבלם בדרך אחרת.

(תיקונים: התשמ"ד, התשס"א)

(א) על תגמולי הביטוח יתווספו הפרשי הצמדה כמשמעותם בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961, מיום קרות מקרה הביטוח, וריבית צמודה בשיעור שנקבע לפי סעיף 1 לחוק האמור לענין ההגדרה "הפרשי הצמדה וריבית" מתום 30 ימים מיום מסירת התביעה; אין בהוראה זו כדי לגרוע מסמכות בית המשפט לפי החוק האמור.

(ב) חושבו תגמולי הביטוח, או חלקם, כערכם בתאריך שלאחר קרות מקרה הביטוח, יתווספו עליהם או על חלקם, לפי הענין, הפרשי הצמדה מאותו תאריך בלבד.

(ג) היה המבטח חייב להחזיר למבוטח או למוטב דמי ביטוח, יתווספו עליהם הפרשי הצמדה וריבית כאמור בסעיף קטן (א) מיום היווצר החיוב.

(ד) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על תגמולי ביטוח המשולמים במטבע חוץ או במטבע ישראלי המחושב לפי ערכו של מטבע חוץ, ואולם על תגמולים כאמור תיווסף ריבית בשיעור שנקבע לפי סעיף 4(א) לחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961, החל בתום 30 ימים מיום מסירת הדרישה למבטח.

28.א.

ריבית מיוחדת

3

(תיקונים: התשמ"ח, התש"ע, התשע"ז, התשע"ז (מס' 2))

מבטח בביטוחים אישיים, שלא שילם את תגמולי הביטוח שלא היו שנויים במחלוקת בתום לב, במועדים שבהם היה עליו לשלם לפי סעיף 27, יחייבו בית המשפט, ולענין מבטח כאמור בביטוחים שאינם ביטוחים אישיים - רשאי בית המשפט לחייבו, בתשלום ריבית מיוחדת בשיעור שלא יעלה על פי עשרים מן הריבית הקבועה בהגדרת הפרשי הצמדה וריבית שבחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961, ולענין מבטח בביטוח סיעודי - יחייבו כאמור בשיעור שלא יפחת מפי עשרה מאותה ריבית, אלא אם כן החליט בית המשפט לקבוע שיעור נמוך יותר, מטעמים מיוחדים שיירשמו; הריבית המיוחדת תחושב על תגמולי הביטוח האמורים ועל תוספת הפרשי הצמדה על תגמולים אלה לפי סעיף 28, מהמועדים בהם היה על המבטח לשלם עד תשלומם בפועל; הריבית המיוחדת תשולם בנוסף לריבית האמורה בסעיף 28.

לענין זה, "ביטוחים אישיים" - ביטוח חיים, ביטוח תאונות אישיות, ביטוח מפני מחלות ואשפוז, ביטוח לפי דרישות פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970, ביטוח רכב (רכוש), ביטוח דירות ותכולתן, ולמעט ביטוח אחריות.

29. **סעד מיוחד**

היתה חבות המבטח או היקפה מותנים על פי חוק או על פי החוזה, בין לחיוב ובין לשלילה, במעשה או במחדל של המבוטח או של המוטב, שלא השפיעו השפעה של ממש על סיכון המבטח, רשאי בית המשפט, אם נראה לו צודק לעשות כן בנסיבות הענין, לחייב את המבטח בתגמולי הביטוח, כולם או מקצתם, אף אם התנאי לא קויים או הופר.

30. **הישנות מקרה הביטוח**

המבטח חייב בתגמולי הביטוח גם אם קרה מקרה הביטוח תוך תקופת הביטוח יותר מפעם אחת, ובלבד שלא יחוייב בסך הכל ביותר מסכום הביטוח כמשמעותו בסעיף 56.

31. **התיישנות****(תיקונים: התשע"ד, התשפ"א)**

תקופת ההתיישנות של תביעה לתגמולי ביטוח היא שלוש שנים לאחר שקרה מקרה הביטוח ולענין ביטוח חיים, ביטוח מפני

מחלות ואשפוז וביטוח סיעודי - חמש שנים לאחר שקרה מקרה הביטוח. היתה עילת התביעה נכות שנגרמה למבוטח ממחלה או מתאונה, תימנה תקופת ההתיישנות מיום שקמה למבוטח זכות לתבוע תגמולי ביטוח לפי תנאי חוזה הביטוח. לעניין זה, "ביטוח חיים" - ביטוח שמקרה הביטוח הוא מותו של המבוטח או של זולתו.

31. הודעה על סיום תקופת ההתיישנות ומניינה

סימן ו': סוכן הביטוח

(תיקון התשפ"א)

(א) בלי לגרוע מהוראות הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון לעניין זה, הודיע מבוטח או מוטב למבטח על קרות מקרה הביטוח לפי סעיף 22, יודיע לו המבטח במענה על אותה הודעה, ולאחר מכן בכל הודעה הנוגעת לדרישה לתגמולים מאותו מקרה ביטוח, באופן ברור ובולט לעין -

(1) מהי תקופת ההתיישנות לפי סעיף 31;

(2) שמניין תקופת ההתיישנות אינו נעצר בעקבות מסירת התביעה למבטח.

(ב) הודיע מבוטח או מוטב כאמור בסעיף קטן (א), יתריע המבטח בפני המבוטח או המוטב בכתב, 12 חודשים לפני סיום תקופת ההתיישנות לפי סעיף 31 ובהודעה נוספת שלושה חודשים לפני סיום התקופה האמורה, על משמעות סיום תקופת ההתיישנות אף אם מתנהל ביניהם משא ומתן.

סימן ו': סוכן הביטוח

32. הגדרה

בסימן זה, "סוכן ביטוח" - מי שעוסק בתיווך ביטוחים בין מבוטחים לבין מבטחים.

33. שליחות לענין החוזה

(א) לענין המשא ומתן לקראת כריתתו של חוזה הביטוח ולענין כריתת החוזה, יראו את סוכן הביטוח כשלוחו של המבטח, זולת אם פעל כשלוחו של המבוטח לפי דרישתו בכתב.

(ב) לענין חובת הגילוי בכריתת חוזה הביטוח, יראו את ידיעת סוכן הביטוח לגבי העובדות הנכונות של ענין מהותי כידיעת המבטח.

34. שליחות לענין דמי הביטוח

לענין קבלת דמי הביטוח נחשב סוכן הביטוח שתיווך בביטוח או שצויין בפוליסה כסוכן הביטוח כשלוחו של המבטח, זולת אם הודיע המבטח למבוטח בכתב כי אין לשלםם לאותו סוכן.

35. שליחות לענין מתן הודעות

לענין מתן הודעות של המבוטח ושל המוטב למבטח נחשב סוכן הביטוח שתיווך בביטוח או שצויין בפוליסה כסוכן הביטוח, כשלוחו של המבטח, זולת אם הודיע המבטח למבוטח ולמוטב בכתב כי יש לשלוח הודעות למען אחר.

36. תחולת חוק השליחות

סימן ז': הוראות שונות

על שליחות כאמור בסעיפים 33 עד 35 יחולו הוראות חוק השליחות, התשכ"ה-1965, בשינויים המחוייבים.

סימן ז': הוראות שונות

37. מתן הודעות

(א) הודעה של המבטח למבוטח או למוטב תינתן לפי מענם האחרון הידוע למבטח.
(ב) הודעה של המבוטח או של המוטב למבטח תינתן, לפי ברירת המודיע, למבטח לפי מען מקום עסקיו, לסוכן הביטוח כאמור בסעיף 35, או לאדם אחר בישראל שמענו צוין בפוליסה או שהמבטח הודיע להם עליו בכתב.
(ג) לא היה למבטח מקום עסקים בישראל וגם לא ניתן מען של אדם אחר בישראל, אין המבטח זכאי להסתמך על כך שלא ניתנה הודעה של המבוטח או של המוטב, או על שניתנה באיחור.

38. ייחוד תרופות

תרופות המבטח לפי סעיפים 7, 15, 18, 24 ו-25 מוציאות בענינים הנדונים בהם את תרופותיו לפי דין אחר.

39. סייגים להתניה

(תיקונים: התשמ"ב, התש"ף, התשפ"א)

(א) הוראות סעיפים 2 עד 4, 21, 25, 26, 33(ב), 34, 35 ו-38 - אין להתנות עליהן.
(ב) הוראות סעיפים 5 עד 8, 9(ג), 13, 15, 17, 18, 19, 22 עד 24, 27, 27א, 28, 31, 31א ו-37 - אין להתנות עליהן אלא לטובת המבוטח או המוטב.

40. תחולה

הוראות פרק זה יחולו על כל סוגי ביטוח זולת אם יש בפרק אחר של חוק זה או בחוק אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון.

פרק ב': ביטוח חיים

41. מהות הביטוח

בביטוח חיים מקרה הביטוח הוא מותו של המבוטח או של זולתו או הגיעם לגיל מסויים או מקרה אחר בחייהם למעט תאונה, מחלה ונכות.

42. ביטוח אדם זולת המבוטח

(א) היה מקרה הביטוח מותו של אדם זולת המבוטח, טעון החוזה הסכמה בכתב של אותו אדם, ואם היה קטין או פסול דין - הסכמת נציגו כמשמעותו בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962.
(ב) סעיף זה לא יחול על ביטוח חיים של קבוצת בני אדם שהרכבה עשוי להשתנות תוך תקופת הביטוח והמוטבים הם אותם בני אדם או יורשיהם.

43. סייג לתרופות

המבטח אינו זכאי לתרופות האמורות בסעיף 7 לאחר שעברו שלוש שנים מכריתת החוזה, זולת אם המבוטח או האדם שחייבו בוטחו פעל בכוונת מרמה.

44. המוטבים

(א) נקבע כמוטב בן זוגו של המבוטח ללא נקיבת שמו, יזכה בתגמולי הביטוח מי שהיה בן זוגו בקרות מקרה הביטוח, ואם נקבעו קרובים - הקרובים שהיו בחיים בקרות המקרה; נקבעו ילדים או צאצאים - גם מאומץ ומי שנולד תוך 300 ימים לאחר קרות המקרה במשמע.
(ב) נקבעו מוטבים אחדים ולא נקבעו חלקיהם, יחלקו את תגמולי הביטוח בשווה.
(ג) מת מוטב שאינו המבוטח לפני שקרה מקרה הביטוח - יזכו בתגמולי הביטוח בן זוגו או צאצאיו לפי כללי החלוקה

שביחשה על פי דין; באין שאירים כאלה, או אם ויתר המוטב על זכותו לפני שקרה מקרה הביטוח, תהא הזכות לתגמולי הביטוח למבוטח.

44. שינוי מוטב בלתי חוזר

(תיקון התשפ"ג)

נקבע מלווה מוסדי כמוטב בפוליסה אגב הלוואה לדיור בקביעה בלתי חוזרת (בסעיף זה - מוטב ראשון), רשאי המבוטח, על אף האמור בסעיפים 11(ג) ו-13(א), לחזור בו מקביעתו ללא קבלת הסכמת המוטב הראשון, ובלבד שקבע מלווה מוסדי כמוטב אחר באותה פוליסה אגב הלוואה לדיור חדשה; ואולם, החלפת המוטב כאמור תיכנס לתוקפה מיום פירעון הלוואה לדיור שנתן המוטב הראשון; בסעיף זה -

"הלוואה לדיור" - הלוואה שהיא אחת מאלה, ובלבד שלא ניתנה למטרה עסקית:

(1) הלוואה המובטחת במשכנתה על דירת מגורים או במשכון על זכויות לגבי דירת מגורים;

(2) הלוואה המיועדת לרכישה או לחכירה של דירת מגורים, בנייתה, הרחבתה או שיפוץ;

(3) הלוואה המיועדת לרכישת מגרש לבניית דירת מגורים או לרכישת זכות בדירת מגורים תמורת דמי מפתח;

(4) הלוואה המיועדת למימון פירעון מוקדם של הלוואה כאמור בפסקה (2) או (3), במלואה או בחלקה;

"מלווה מוסדי" - כהגדרתו בחוק אשראי הוגן, התשנ"ג-1993;

"פוליסה אגב הלוואה לדיור" - פוליסת ביטוח חיים המשמשת בטוחה לפירעון הלוואה לדיור.

45. ביטול החוזה

(א) המבוטח רשאי בכל עת לבטל את החוזה בהודעה בכתב למבוטח.

(ב) נקבע מוטב שאינו המבוטח קביעה בלתי חוזרת, והמבוטח ביטל את החוזה מכוח סעיף זה, על המבטח להודיע על כך מיד בכתב למוטב תוך ציון הוראות סעיף קטן זה, והמוטב רשאי, לא יאוחר מ-30 ימים מקבלת הודעת המבוטח, לאמץ, בהודעה בכתב למבוטח, את החוזה על זכויותיו וחובותיו; הודיע המוטב כאמור, יוסיף החוזה לעמוד בתקפו, ואם נתבטל בינתיים - יתחדש, כשהמוטב בא במקום המבוטח.

(ג) נקבע מוטב שאינו המבוטח קביעה בלתי חוזרת, והחוזה בוטל שלא כאמור בסעיף קטן (ב), על המבטח להודיע על כך מיד בכתב למוטב.

46. המרה ופדיון

(תיקון התשס"א)

(א) לאחר ששולמו דמי הביטוח בעד שנתיים רשאי המבוטח לדרוש, בהודעה בכתב למבוטח, המרת הביטוח לביטוח מסולק או פדיון הפוליסה.

(ב) דרש המבוטח המרת הביטוח לביטוח מסולק, יקטנו תגמולי הביטוח, מתום התקופה השוטפת שבעדה משתלמים דמי הביטוח, בהתאם לסכום שנקבע לכך בפוליסה, והחובה לשלם דמי ביטוח תיפסק מאותו זמן.

(ג) דרש המבוטח פדיון הפוליסה, חייב המבוטח לשלם לו את ערך הפדיון שנקבע לכך בפוליסה תוך 30 ימים מהיום שנמסרה לו הדרישה, או תוך זמן ארוך יותר שנקב המבוטח בדרישה ושלא יהיה יותר מ-90 ימים; על ערך הפדיון יתווספו הפרשי הצמדה כמשמעותם בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961, מיום מסירת הדרישה או מהיום שנקבע בה, וכן תיווסף עליהם ריבית צמודה בשיעור שנקבע לפי סעיף 1 לחוק האמור לענין ההגדרה "הפרשי הצמדה וריבית" החל מתום 30 ימים מן היום האמור.

(ד) המבוטח רשאי להגביל את דרישתו לחלק מן הביטוח.

(ה) נקבע מוטב שאינו המבוטח קביעה בלתי חוזרת, טעונה דרישת המבוטח הסכמה בכתב של המוטב.

47. המרה ופדיון על אף ביטול החוזה

(תיקון התשמ"ב)

ביטול הביטוח מצד המבטח אינו גורע מזכות המבוטח לפדיון הפוליסה, וביטול כאמור בשל אי תשלום דמי ביטוח אינו פוגע גם בזכותו להמרת הביטוח, ובלבד שהדרישה להמרת הביטוח תבוא תוך 30 ימים ממסירת הודעת הביטול של המבטח.

48. הפוליסה כערובה להלוואה

מישכן המבוטח למבטח את זכויותיו על פי פוליסה הניתנת לפדיון כערובה להלוואה שנתן לו המבטח, וההלוואה לא סולקה במועדה, לא יקזז המבטח את ההלוואה מערך הפדיון של הפוליסה, אלא לאחר שדרש מן המבוטח בכתב לסלק את ההלוואה תוך התקופה שבה על המבטח לשלם את ערך הפדיון וההלוואה לא סולקה גם תוך תקופה זו.

49. סייג לתחולת הוראות

בביטוח חיים לא יחולו הוראות סעיפים 17 עד 19.

50. התאבדות האדם שחיי מבוטחים

בביטוח חיים מגיעים תגמולי הביטוח גם אם האדם שחיי מבוטחים התאבד כעבור שנה או יותר מכריתת החוזה.

51. אימוץ החוזה

(א) נקבע מוטב שאינו המבוטח ומת המבוטח בעוד האדם שחיי מבוטחים בחיים, על המבטח להודיע על כך למוטב בכתב, ותוך 30 ימים מיום הודעה זו רשאי המוטב, בהודעה בכתב, לאמץ את החוזה על זכויותיו וחויביו.
(ב) נקבע מוטב שאינו המבוטח וניתן על המבוטח צו פשיטת רגל או צו פירוק, רשאי המוטב לאמץ את החוזה כאמור בסעיף קטן (א), אלא שאם קביעתו לא היתה בלתי חוזרת, ישלם לנאמן בפשיטת הרגל או למפרק, לפי הענין, את ערך הפדיון של הפוליסה בזמן מתן הצו.

52. סייגים להתניה

(תיקון התשפ"ג)

(א) הוראות סעיפים 42, 44א, 49 ו-51 - אין להתנות עליהן.

(ב) הוראות סעיפים 43, 45 עד 48 ו-50 - אין להתנות עליהן אלא לטובת המבוטח או המוטב.

פרק ג': ביטוח תאונה, מחלה ונכות

53. מהות הביטוח

בביטוח תאונה מקרה הביטוח הוא תאונה שקרתה למבוטח או לזולתו, בביטוח מחלה - מחלה שחלה בה, ובביטוח נכות - נכות שלקה בה.

54. תחולת הוראות

סימן א': ביטוח נכסים

(א) על ביטוח תאונה, מחלה ונכות שבו חייב המבטח לשלם תגמולי ביטוח לפי שיעור מוסכם מראש, ללא תלות בשיעור הנזק שנגרם, יחולו הוראות פרק ב', בשינויים המחוייבים.

(ב) על ביטוח תאונה, מחלה ונכות שבו חייב המבטח לשלם תגמולי ביטוח לפי שיעור הנזק שנגרם, יחולו הוראות סעיפים 42, 49, 52, 56, 61, 62 ו-64, בשינויים המחוייבים.

פרק ד': ביטוח נזקים

סימן א': ביטוח נכסים

55. מהות הביטוח

- (א) בביטוח נכסים חייב המבטח לשפות בעד נזק שנגרם למבטוח או למוטב מחמת שהנכס המבטוח אבד או ניזק.
(ב) הנכס המבטוח יכול שיהיה של המבטוח או של זולתו.

56. היקף החבות

(תיקונים: התשמ"ד, התשע"ו)

(א) חובת השיפוי של המבטח תהיה כשיעור הנזק שנגרם ובלבד שלא תעלה על הסכום שנתחייב בו בחוזה (להלן - סכום הביטוח); סכום הביטוח - למעט סכום ביטוח הנקוב במטבע חוץ או במטבע ישראלי הצמוד למטבע חוץ - ישתנה בהתאם לשינויים במדד המחירים לצרכן, המתפרסם מדי פעם מטעם הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה - או במדד אחר שמתפרסם כאמור ושהצדדים הסכימו עליו - בין המדד שפורסם סמוך לפני כריתת החוזה לבין המדד שפורסם סמוך לפני קרות מקרה הביטוח.

(ב) לא ייקבע בחוזה סכום ביטוח נקוב במטבע חוץ או במטבע ישראלי הצמוד למטבע חוץ, אלא אם כן אותו מטבע כלול ברשימת מטבעות חוץ שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון לענין זה.

(ג) תגמולי הביטוח יחושבו באופן שיביאו את המוטב ככל האפשר למצב שהיה נמצא בו אילולא קרה מקרה הביטוח.

(ד) הסכימו הצדדים מראש על שיעור השיפוי, יהיו תגמולי הביטוח כמוסכם, ללא תלות בשיעור הנזק שנגרם.

57. הרחבת החבות

ביטוח נכס בפני סיכון מסויים מכסה גם נזק שנגרם לו מחמת שננקטו אמצעים סבירים להצלתו מאותו סיכון.

58. ביטוח יתר

עלה סכום הביטוח, בעת כריתת החוזה או לאחר מכן, באופן בלתי סביר על שוויו של הנכס המבטוח, רשאי כל צד, בכל עת בתקופת הביטוח, לדרוש הפחתת סכום הביטוח עד לשווי הנכס בשעת הדרישה; נדרשה הפחתה זו, יפחת סכום הביטוח ובמקביל יפחתו גם דמי הביטוח מיום הדרישה.

59. ביטוח כפל

(תיקון התשמ"ד)

(א) בוטח נכס בפני סיכון אחד אצל יותר ממבטח אחד לתקופות חופפות, על המבטוח להודיע על כך למבטחים בכתב מיד לאחר שנעשה ביטוח הכפל או לאחר שנודע לו עליו.

(ב) בוטח נכס ביטוח כפל ועלה סך-כל סכומי הביטוח באופן בלתי סביר על שווי הנכס, רשאים המבטוח וכל אחד מהמבטחים, בכל עת בתקופת הביטוח, לדרוש הפחתת סכומי הביטוח עד לשווי הנכס בשעת הדרישה; נדרשה הפחתה זו, יפחתו סכומי הביטוח לפי היחס שביניהם, ובמקביל יפחתו גם דמי הביטוח מיום הדרישה.

(ג) בביטוח כפל אחראים המבטחים כלפי המבטוח יחד ולחוד לגבי סכום הביטוח החופף.

(ד) המבטחים ישאו בנטל החיוב בינם לבין עצמם לפי היחס שבין סכומי הביטוח.

60. ביטוח חסר

היה בשעת כריתת החוזה סכום הביטוח פחות משוויו של הנכס המבטח, תפחת חבות המבטח בשיעור יחסי שהוא כיחס שבין סכום הביטוח לבין שווי הנכס בשעת כריתת החוזה.

61. הקטנת הנזק

(א) אין המבטח חייב בתגמולי ביטוח בעד נזק שהמבטח יכול היה למנוע או להקטין, בקרות מקרה הביטוח או לאחר מכן, בנקיטת אמצעים סבירים או אמצעים שהמבטח הורה לו לנקוט.

(ב) הוציא המבטח או המוטב, בקרות מקרה הביטוח או לאחר מכן, הוצאות סבירות למניעת הנזק או להקטנתו, או שהתחייב לשם כך בהתחייבויות סבירות, חייב המבטח לשפותם, בין אם נמנע הנזק או הוקטן ובין אם לא; היו ההוצאות או ההתחייבויות בלתי סבירות, חייב המבטח בשיפוי כדי שיעורן הסביר בנסיבות הענין; והכל אף מעל לסכום הביטוח.

(ג) הוראות סעיף זה לא יחולו על ביטוח שבו הסכימו הצדדים על שיעור השיפוי כאמור בסעיף 56(ג) ⁴.

62. תחלוף

(א) היתה למבטח בשל מקרה הביטוח גם זכות פיצוי או שיפוי כלפי אדם שלישי, שלא מכוח חוזה ביטוח, עוברת זכות זו למבטח מששילם למוטב תגמולי ביטוח וכשיעור התגמולים ששילם.

(ב) המבטח אינו רשאי להשתמש בזכות שעברה אליו לפי סעיף זה באופן שיפגע בזכותו של המבטח לגבות מן האדם השלישי פיצוי או שיפוי מעל לתגמולים שקיבל מהמבטח.

(ג) קיבל המבטח מן האדם השלישי פיצוי או שיפוי שהיה מגיע למבטח לפי סעיף זה, עליו להעבירו למבטח; עשה פשרה, ויתור או פעולה אחרת הפוגעת בזכות שעברה למבטח, עליו לפצותו בשל כך.

(ד) הוראות סעיף זה לא יחולו אם מקרה הביטוח נגרם שלא בכוונה בידי אדם שמבטח סביר לא היה תובע ממנו פיצוי או שיפוי, מחמת קרבת משפחה או יחס של מעביד ועובד שביניהם.

63. ביטוח חובות

בביטוח מפני אי-פרעון של חוב עוברת זכותו של המבטח כלפי חייבו למבטח מששילם למבטח תגמולי ביטוח וכשיעור התגמולים ששילם, ויחולו הוראות סעיף 62(ב) ו-62(ג) בשינויים המחוייבים.

64. סייגים להתניה

סימן ב': ביטוח אחריות

(תיקון התשמ"ד)

הוראות סעיפים 56, 57, 59(א) עד (ג), 61 ו-62 - אין להתנות עליהן אלא לטובת המבטח או המוטב.

סימן ב': ביטוח אחריות

65. מהות הביטוח

בביטוח אחריות חייב המבטח לשפות בשל חבות כספית שהמבטח עשוי להיות חייב בה לצד שלישי; מקרה הביטוח חל ביום שבו נולדה עילת החבות האמורה.

66. היקף החבות של המבטח

ביטוח אחריות מכסה גם הוצאות משפט סבירות שעל המבטח לשאת בשל חבותו, והוא אף מעל לסכום הביטוח.

(תיקון התשמ"ד)

על ביטוח אחריות יחולו הוראות סעיפים 56, 59, 61 ו-62, בשינויים המחוייבים, ואין להתנות עליהן, למעט על הוראת סעיף 59(ד), אלא לטובת המבוטח או הצד השלישי.

68. מעמד הצד השלישי

בביטוח אחריות רשאי המבטח - ולפי דרישת הצד השלישי חייב הוא - לשלם לצד השלישי את תגמולי הביטוח שהמבטח חייב למבוטח, ובלבד שהודיע על כך בכתב למבוטח 30 ימים מראש והמבוטח לא התנגד תוך תקופה זו; אולם טענה שהמבטח יכול לטעון כלפי המבוטח תעמוד לו גם כלפי הצד השלישי.

69. פשיטת רגל או פירוק של המבוטח

(א) אירע במבוטח בביטוח אחריות אחד האירועים המפורטים להלן ולפני אירועו או לאחריו התחייב המבוטח כלפי צד שלישי בחבות המכוסה בביטוח, לא יהיו זכויותיו של המבוטח כלפי המבטח בשל אותה חבות חלק מנכסיו, אלא יעברו לצד השלישי והוא יהיה רשאי לתבוע את המבטח על פי זכויות אלה; אולם טענה שהמבטח יכול לטעון כלפי המבוטח תעמוד לו גם כלפי הצד השלישי.

(ב) ואלה האירועים:

(1) המבוטח הוכרז פושט רגל או בא בהליכי פשיטת רגל לידי פשרה או סידור עם נושיו;

(2) המבוטח נפטר וניתן צו לניהול עזבונו בפשיטת רגל;

(3) במבוטח שהוא תאגיד - ניתן עליו צו פירוק, או נתמנה לו כונס נכסים או מנהל לעסקיו או למפעלו, או

נתקבלה בו החלטה לפירוק מרצון, למעט פירוק מרצון לשם שינוי מבנה או לשם התמזגות עם תאגיד אחר.

70. סייג להתיישנות

בביטוח אחריות, התביעה לתגמולי ביטוח אינה מתיישנת כל עוד לא התיישנה תביעת הצד השלישי נגד המבוטח.

71. סייג להתניה ולפעולות

(א) הוראות סעיפים 66 ו-68 עד 70 - אין להתנות עליהן.

(ב) פעולה של המבוטח, של המבטח, של הנאמן בפשיטת רגל, של המפרק, של כונס הנכסים או של המנהל, אין בכוחה לגרוע מזכויות הצד השלישי לפי סעיפים 68 ו-69.

פרק ה': שונות**סייגים לתחולה**

72.

(תיקון התשמ"ד 5)

(א) (1) הוראות חוק זה, למעט סעיף 62, לא יחולו על ביטוח משנה;

(2) הוראות חוק זה, למעט סעיפים 62 ו-69, לא יחולו על ביטוח ימי וביטוח אוירי.

(ב) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לקבוע בצו סוגי עסקאות שהוראות חוק זה, כולן או מקצתן, לא יחולו עליהן.

73. שמירת דינים

הוראות חוק זה יחולו כשאין בפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התשל"ל-1970, או בחוק אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון.

74. ביטולים

בטלים -

(1) חוק הביטוח העותומאני משנת 1323 (1904);

(2) חוק הבטחת תגמולי ביטוח לצד שלישי, התשל"ז-1976.

75. תחילה והוראת מעבר

(תיקון התשמ"ב)

(א) תחילתו של חוק זה ביום ו' בטבת התשמ"ב (1 בינואר 1982); אולם תחילתו של סעיף 28(א) שלושה חדשים מיום פרסום חוק זה ברשומות.

(ב) על חוזה ביטוח שנעשה לפני תחילתו של חוק זה יוסיף לחול הדין הקודם; לענין התחולה רואים חידוש חוזה ביטוח כעשייתו.

מנחם בגין

משה נסים

ראש הממשלה

שר המשפטים

יצחק נבון

נשיא המדינה

[1]. [ס"ח 1005](#), התשמ"א (12.2.1981), עמ' 94.

תיקונים: [ס"ח 1042](#), התשמ"ב (1.3.1982), עמ' 40;

[ס"ח 1108](#), התשמ"ד (23.2.1984), עמ' 72;

[ס"ח 1262](#), התשמ"ח (27.7.1988), עמ' 216;

[ס"ח 1784](#), התשס"א (29.3.2001), עמ' 207;

[ס"ח 2232](#), התש"ע (3.3.2010), עמ' 412. [הצ"ח - כנסת 299](#), התש"ע, עמ' 82;

[ס"ח 2344](#), התשע"ב (14.3.2012), עמ' 204. [הצ"ח - כנסת 397](#), התשע"א, עמ' 208;

[ס"ח 2444](#), התשע"ד (24.3.2014), עמ' 406. [הצ"ח - כנסת 534](#), התשע"ד, עמ' 40;

[ס"ח 2582](#), התשע"ו (21.8.2016), עמ' 1262. [הצ"ח - ממשלה 1032](#), התשע"ו, עמ' 890;

[ס"ח 2585](#), התשע"ז (27.11.2016), עמ' 26. [הצ"ח - כנסת 660](#), התשע"ו, עמ' 200;

ס"ח 2616, התשע"ז (28.3.2017), עמ' 508 [התשע"ז (מס' 2)]. הצ"ח - כנסת 685, התשע"ו, עמ' 90;
ס"ח 2852, התש"ף (15.9.2020), עמ' 448. הצ"ח - כנסת 849, התש"ף, עמ' 508;
ס"ח 2872, התשפ"א (26.11.2020), עמ' 106. הצ"ח - כנסת 844, התש"ף, עמ' 44;
ס"ח 3062, התשפ"ג (13.7.2023), עמ' 540. הצ"ח - כנסת 962, התשפ"ג, עמ' 94.

[2.] תחילת תוקפו של סעיף 27 לחוק ביום 1.12.2020.

[3.] הוראות תיקון התשע"ז (מס' 2) לסעיף 28 א (הוספת ההתייחסות לענין מבטח בביטוח סיעודי) יחולו על תביעות שהוגשו לבית המשפט ביום 28.3.2017 ואילך.

[4.] בתיקון התשמ"ד הפך סעיף 56(ג) ל-56(ד) אך המחוקק לא תיקן בהתאם, ככל הנראה בטעות את ההתייחסות המופיעה בסעיף 61(ג). ההגיון מחייב שהיא תפנה לסעיף 56(ד) ולא כפי שנכתב במקור.

[5.] תחילת תיקון התשמ"ד לגבי סעיף זה ביום תחילתו של החוק העיקרי 16/ח3622.

//